

PHÒNG GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO QUẬN TÂY HỒ

SÁNG KIẾN KINH NGHIỆM

**ỨNG DỤNG GỖ ĐỆM, VẬN ĐỘNG CƠ THỂ THEO
NHỊP ĐIỆU VÀO CÁC BÀI HÁT
TRONG CHƯƠNG TRÌNH ÂM NHẠC LỚP 7**

Lĩnh vực/ Môn: **Âm nhạc**

Cấp học: **Trung học cơ sở**

Tên Tác giả: **Nguyễn Thu Thúy**

Đơn vị công tác: **THCS Quảng An**

Chức vụ: **Giáo viên Âm nhạc**

Quảng An, tháng 4 năm 2023

MỤC LỤC

Đề mục	Trang
A. MỞ ĐẦU.....	3
1. Lý do chọn đề tài.....	3
2. Mục đích nghiên cứu.....	4
3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu.....	5
3.1. Đối tượng nghiên cứu.....	5
3.2. Phạm vi nghiên cứu.....	5
B. NỘI DUNG.....	6
I. CHƯƠNG 1: CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN.....	6
1. Một số khái niệm.....	6
1.1. Dạy học Âm nhạc.....	6
1.2. Gõ đệm.....	6
1.3. Vận động cơ thể theo nhịp điệu.....	7
2. Định hướng đổi mới trong dạy học Âm nhạc hiện nay.....	8
2.1. Định hướng chung của giáo dục hiện nay.....	8
2.2. Đổi mới trong dạy học âm nhạc Trung học Cơ sở.....	8
3. Tình hình dạy học âm nhạc ở trường Trung học cơ sở.....	9
3.1. Thuận lợi.....	9
3.2. Khó khăn.....	9
3.2. Thực trạng nghiên cứu.....	10
II. CHƯƠNG 2: ỨNG DỤNG GỖ ĐỆM, VẬN ĐỘNG CƠ THỂ THEO NHỊP ĐIỆU VÀO CÁC BÀI HÁT TRONG CHƯƠNG TRÌNH ÂM NHẠC LỚP 7.....	11
1. Một số nhạc cụ gõ đệm.....	11
2. Một số mẫu động tác vận động cơ thể cơ bản.....	12
3. Các mẫu âm hình tiết tấu ứng dụng gõ đệm, động tác vận động cơ thể theo nhịp điệu.....	13
2.1. Một số mẫu bài tập vận động cơ thể theo nhịp $\frac{2}{4}$	13

2.2. Một số mẫu bài tập vận động cơ thể theo nhịp $\frac{3}{4}$	14
2.3. Một số mẫu bài tập vận động cơ thể theo nhịp $\frac{4}{4}$	15
2.4. Một số mẫu bài tập vận động cơ thể theo nhịp $\frac{6}{8}$	16
3. Ứng dụng động tác gõ đệm, vận động cơ thể theo nhịp điệu vào các bài hát trong chương trình Âm nhạc lớp 7.....	17
4. Vận dụng động tác gõ đệm, vận động cơ thể theo nhịp điệu vào một số bài hát trong sách giáo khoa Âm nhạc 7.....	19
C. KẾT LUẬN - KHUYẾN NGHỊ.....	23
I. KẾT LUẬN.....	23
II. KHUYẾN NGHỊ.....	24

A. MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Trong nhà trường, giáo dục Âm nhạc góp phần giúp học sinh hình thành và phát triển toàn diện về nhân cách, hài hoà về thể chất và tinh thần. Thông qua nội dung các bài hát, các hoạt động Âm nhạc và phương pháp giáo dục của nhà sư phạm, giáo dục Âm nhạc còn góp phần phát triển các phẩm chất như: Yêu nước, nhân ái, chăm chỉ, trung thực, trách nhiệm; cùng những năng lực: Tự chủ và tự học, giao tiếp và hợp tác, giải quyết vấn đề và sáng tạo.

Giáo dục phổ thông nước ta đang thực hiện bước chuyển từ chương trình giáo dục tiếp cận nội dung sang tiếp cận năng lực người học. Môn học Âm nhạc giúp học sinh bước đầu làm quen kiến thức Âm nhạc phổ thông, sự đa dạng của thế giới Âm nhạc, giá trị Âm nhạc nhạc truyền thống; hình thành một số kỹ năng Âm nhạc ban đầu; nuôi dưỡng cảm xúc thẩm mỹ và tình yêu Âm nhạc, hứng thú tham gia các hoạt động Âm nhạc phù hợp với lứa tuổi; góp phần hình thành và phát triển cho học sinh những phẩm chất chủ yếu (yêu nước, nhân ái, chăm chỉ, trung thực, trách nhiệm), năng lực chung (tự chủ và tự học, giao tiếp và hợp tác, giải quyết vấn đề và sáng tạo), năng lực Âm nhạc (thể hiện Âm nhạc, cảm thụ và hiểu biết Âm nhạc, ứng dụng và sáng tạo Âm nhạc).

Theo lộ trình đổi mới sách giáo khoa của chương trình giáo dục phổ thông 2018, sau 2 năm dạy học sách Âm nhạc lớp 6,7 mới, tôi nhận thấy rằng:

Đổi mới về phương pháp dạy học Âm nhạc càng trở nên cấp thiết hơn để phù hợp với việc đổi mới trong giáo dục nói chung và nội dung dạy học Âm nhạc theo chương trình mới. Để dạy tốt các môn học nói chung, môn Âm nhạc nói riêng đòi hỏi phải có sự đổi mới toàn diện trong quan niệm về môn học, đổi mới nội dung, phương pháp, phương tiện dạy học, việc kiểm tra đánh giá theo hướng phát huy tính tích cực học tập của học sinh. Đối với chương trình giáo dục xây dựng theo định hướng phát triển năng lực, hoạt động dạy học nói

chung và hoạt động dạy học Âm nhạc nói riêng đã chuyển sang một bước tiếp cận mới về nội dung, phương pháp và đánh giá. Học sinh không còn học Âm nhạc một cách thụ động, mà thông qua hoạt động dạy học của giáo viên, giúp học sinh trải nghiệm và khám phá năng lực của bản thân bằng Âm nhạc.

Trong chương trình môn Âm nhạc hiện hành phân môn Học hát là phân môn mang tính thực hành cao, hầu như học sinh phải hoạt động liên tục trong giờ học hát. Tuy nhiên, nếu chỉ dạy học theo phương pháp dạy học truyền thống thì học sinh chỉ học theo thầy cô một cách máy móc, rập khuôn, không tham gia vào hoạt động một cách chủ động để chiếm lĩnh kiến thức. Do vậy, giáo viên cần vận dụng một phương pháp dạy học theo hướng phát triển năng lực cho học sinh để phát huy khả năng sáng tạo.

Sau một thời gian tìm tòi và ứng dụng các phương pháp, hình thức mới trong dạy học Âm nhạc tôi đã thấy việc ứng dụng kỹ năng vận động cơ thể theo nhịp điệu vào các bài hát rất phù hợp với những yêu cầu của nội dung chương trình dạy học Âm nhạc mới. Việc ứng dụng đó đã giúp học sinh thể hiện Âm nhạc, cảm thụ, sáng tạo và ứng dụng Âm nhạc. Thực hiện dạy học ứng dụng kỹ năng vận động cơ thể theo nhịp điệu vào các bài hát, tập đọc nhạc trong giờ Âm nhạc đã phát huy được tính tích cực, chủ động sáng tạo của học sinh, học sinh rất hào hứng tham gia các giờ học Âm nhạc.

Vì những lí do trên, tôi đã chọn đề tài : ***“Ứng dụng gõ đệm, vận động cơ thể theo nhịp điệu vào các bài hát trong chương trình Âm nhạc lớp 7”*** với hi vọng đề tài này sẽ đóng góp phần nào vào việc đổi mới phương pháp dạy học, nâng cao chất lượng giáo dục Âm nhạc trong nhà trường.

2. Mục đích nghiên cứu

Nghiên cứu đề tài ***“Ứng dụng gõ đệm, vận động cơ thể theo nhịp điệu vào các bài hát trong chương trình Âm nhạc lớp 7”*** tại trường THCS Quảng An, nhằm nâng cao chất lượng cho các giờ học Âm nhạc, đáp ứng yêu cầu đổi mới, hiện đại hóa trong dạy học Âm nhạc. Góp phần nâng cao hiệu quả giáo dục thẩm mỹ nghệ thuật cho học sinh Trung học cơ sở.

3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

3.1. Đối tượng nghiên cứu

Động tác gõ đệm, vận động cơ thể theo nhịp điệu vào các bài hát trong chương trình Âm nhạc lớp 7 cho học sinh Trung học cơ sở Quảng An

3.2. Phạm vi nghiên cứu

Nghiên cứu này được thực hiện với học sinh trường Trung học cơ sở Quảng An

4. Phương pháp nghiên cứu

Sáng kiến kinh nghiệm sử dụng các phương pháp nghiên cứu chính:

- Phương pháp nghiên cứu lý thuyết
- Phương pháp nghiên cứu thực trạng

B. NỘI DUNG

I. CHƯƠNG 1: CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN

1. Một số khái niệm

1.1. *Dạy học Âm nhạc*

Âm nhạc là một môn nghệ thuật, vừa như một ngôn ngữ toàn cầu, dạy học âm nhạc giúp học sinh phát triển nhận thức về bản thân và cuộc sống. Âm nhạc tô đẹp cuộc sống và làm giàu cảm xúc cho học sinh, giúp các em hoàn thiện nhân cách, phát triển trí tưởng tượng và năng lực sáng tạo.

Dạy học Âm nhạc ở trường Trung học cơ sở là trang bị cho học sinh một số kiến thức về kỹ năng ca hát, đọc và nghe nhạc, lý thuyết, thường thức Âm nhạc ở mức độ đơn giản. Để một chừng mực nào đó, các em có thể tham gia vào các hoạt động âm nhạc của cộng đồng. Hình thành cho học sinh những hiểu biết sơ đẳng về cái hay, cái đẹp trong nghệ thuật Âm nhạc, về ý nghĩa tác dụng của Âm nhạc với đời sống, đồng thời mở mang vốn hiểu biết về truyền thống Âm nhạc dân tộc Việt Nam, tinh hoa Âm nhạc thế giới, góp phần bồi dưỡng tình cảm, đạo đức, trí tuệ, tạo không khí vui tươi lành mạnh, làm phong phú thế giới tinh thần nhằm phát triển hài hòa, toàn diện nhân cách học sinh.

Theo TS. Ngô Thị Nam (tài liệu Âm nhạc và phương pháp giáo dục âm nhạc tập 2, Bộ Giáo dục và Đào tạo, Trung tâm nghiên cứu giáo viên, Hà Nội) đã viết: *"Dạy học Âm nhạc là quá trình trong đó giáo viên là người tổ chức, sử dụng các phương pháp phù hợp, giúp trẻ tích lũy kinh nghiệm Âm nhạc, bằng những hoạt động của mình để nắm được những kiến thức, kỹ năng Âm nhạc cơ sở chung nhất"*

1.2. *Gõ đệm*

Trong các hoạt động vận động theo nhạc, gõ đệm là một trong những hoạt động vận động phổ biến trong các giờ học Âm nhạc hiện nay. Thông qua hoạt động hát, đọc nhạc, thường thức Âm nhạc kết hợp vận động gõ đệm,

học sinh biết bộc lộ cảm xúc, mạnh dạn, tự tin biết ứng dụng, thể hiện Âm nhạc.

Gõ đệm là sử dụng các nhạc cụ thể hiện tiết tấu tạo ra những đoạn âm thanh có tiết tấu được lặp đi lặp lại nhằm hỗ trợ cho các bài hát, đọc nhạc thêm sinh động.

Các hình thức gõ đệm phổ biến bao gồm: Gõ đệm theo nhịp, theo phách, tiết tấu chậm, tiết tấu nhanh, tiết tấu kết hợp và tiết tấu lời ca. Tùy theo đặc điểm độ tuổi, khả năng hoạt động Âm nhạc của học sinh và tính chất bài hát, mà chúng ta lựa chọn từng dạng vận động gõ đệm cho phù hợp.

1.3. Vận động cơ thể theo nhịp điệu

Vận động cơ thể theo nhịp điệu xuất phát từ thuật ngữ “Body Percussion”, một công cụ dạy học âm nhạc của phương pháp Orff-Schulwerk, là nghệ thuật tạo nên các âm thanh bằng sự tương tác của các bộ phận của cơ thể.

Thuật ngữ Body Percussion là một từ ghép của hai từ body (cơ thể) và percussion (bộ gõ), mang ý nghĩa âm thanh được tạo ra từ cơ thể. Cơ thể chính là nhạc cụ ban đầu trong hoạt động dạy học âm nhạc, giúp học sinh trải nghiệm âm nhạc thông qua vận động, để tạo ra âm thanh và nhịp điệu. Cũng như các nhạc cụ bộ gõ khác, phát ra âm thanh bằng cách chạm, vỗ, lắc... vào nhạc cụ để tạo rung động, thì vận động cơ thể theo nhịp điệu bao gồm: tiếng vỗ tay, búng ngón tay, vỗ ngực, vỗ đùi và dậm chân. Đây chính là năm âm thanh cơ bản khi vận động cơ thể theo nhịp điệu.

Đối với chương trình giáo dục xây dựng theo định hướng phát triển năng lực, hoạt động dạy học nói chung và hoạt động dạy học Âm nhạc nói riêng đã chuyển sang một bước tiếp cận mới về nội dung, phương pháp và đánh giá. Học sinh không còn học Âm nhạc một cách thụ động, mà thông qua hoạt động dạy học của giáo viên, giúp học sinh trải nghiệm và khám phá năng lực của bản thân bằng Âm nhạc. Vận động cơ thể theo nhịp điệu có thể được cho là “mới”, là “lạ” đối với giáo dục Âm nhạc Việt Nam, nhưng mang lại

niềm vui, sự hứng khởi cho học sinh; tạo môi trường học tập Âm nhạc sôi động và đa dạng trong chương trình giáo dục nhà trường.

2. Định hướng đổi mới trong dạy học âm nhạc hiện nay

2.1. Định hướng chung của giáo dục hiện nay

Định hướng đổi mới phương pháp dạy và học ngày càng trở nên cấp thiết hơn để phù hợp với việc đổi mới nói chung. Nghị quyết Trung ương 8 khóa XI đã chỉ rõ *"Đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo là đổi mới những vấn đề lớn, cốt lõi, cấp thiết, từ quan điểm, tư tưởng chỉ đạo đến mục tiêu, nội dung, phương pháp, cơ chế, chính sách, điều kiện bảo đảm thực hiện; đổi mới từ sự lãnh đạo của Đảng, sự quản lý của Nhà nước đến hoạt động quản trị của các cơ sở giáo dục-đào tạo và việc tham gia của gia đình, cộng đồng, xã hội và bản thân người học; đổi mới ở tất cả các bậc học, ngành học"*

Theo Chương trình giáo dục phổ thông môn Âm nhạc 2018, Chương trình môn Âm nhạc giúp học sinh hình thành, phát triển năng lực Âm nhạc dựa trên nền tảng kiến thức Âm nhạc phổ thông và các hoạt động học tập đa dạng để trải nghiệm và khám phá nghệ thuật Âm nhạc; nuôi dưỡng cảm xúc thẩm mỹ và tình yêu Âm nhạc, nhận thức được sự đa dạng của thế giới Âm nhạc và mối liên hệ giữa Âm nhạc với văn hoá, lịch sử, xã hội cùng các loại hình nghệ thuật khác, hình thành ý thức bảo vệ và phổ biến các giá trị Âm nhạc truyền thống; có đời sống tinh thần phong phú với những phẩm chất cao đẹp, có định hướng nghề nghiệp phù hợp, phát huy tiềm năng hoạt động Âm nhạc và phát triển các năng lực chung của học sinh.

Để dạy tốt các môn học nói chung, môn Âm nhạc nói riêng đòi hỏi phải có sự đổi mới toàn diện trong quan niệm về môn học, đổi mới nội dung, phương pháp, phương tiện dạy học, việc kiểm tra đánh giá... theo hướng phát huy tính tích cực học tập của học sinh.

2.2. Đổi mới trong dạy học âm nhạc Trung học Cơ sở

Giáo dục Âm nhạc giúp học sinh được:

- Trải nghiệm trong môi trường Âm nhạc, thông qua các hoạt động: ca hát, nghe nhạc, vận động, nhảy múa, chơi nhạc cụ, tập đọc nhạc, trình diễn, sáng tạo Âm nhạc.

- Khám phá sự đa dạng của thế giới Âm nhạc, nhận thức về mối liên hệ giữa Âm nhạc với văn hóa, lịch sử và các loại nghệ thuật, bảo vệ và phổ biến các giá trị Âm nhạc truyền thống.

- Thể hiện bản thân bằng Âm nhạc, phát triển những năng lực về thực hành, cảm thụ, sáng tạo, góp phần phát triển năng khiếu Âm nhạc. Thể hiện sự quan tâm và yêu thích Âm nhạc.

- Ứng dụng những kiến thức và kỹ năng Âm nhạc vào đời sống hàng ngày. Tích cực tham gia các hoạt động Âm nhạc.

3. Tình hình dạy học Âm nhạc ở trường Trung học cơ sở

3.1. Thuận lợi

- Thực hiện mục tiêu giáo dục toàn diện cho học sinh phổ thông, Ban Giám hiệu trường Trung học cơ sở tôi đang công tác đặc biệt quan tâm đến việc dạy học Âm nhạc ở nhà trường nên đã trang bị cơ sở vật chất để phục vụ cho việc dạy và học Âm nhạc rất đầy đủ. Trường đã có một phòng riêng để dạy Âm nhạc, phòng đã trang bị 1 máy chiếu, 2 đàn organ hiện đại, nhạc cụ tiết tấu, 1 dàn máy vi tính, 1 hệ thống loa âm thanh, tranh, các băng đĩa tranh ảnh phục vụ cho việc dạy học.

- Trường có 2 giáo viên Âm nhạc đều tốt nghiệp Đại học Sư phạm Âm nhạc có trình độ chuyên môn vững vàng, yêu nghề, mến trẻ và có khả năng đàn và hát tốt.

3.2. Khó khăn

Đối với học sinh nhà trường, nhiều em còn bị chi phối, ảnh hưởng về khoảng cách giữa các môn chính, môn phụ. Một số học sinh phải tập trung cho các môn học chính, lo cho các kỳ thi học sinh giỏi, thi Olympic, thi học kỳ vv..., lo đến việc đánh giá kết quả học tập, nên phần nào sao nhãng việc học môn Âm nhạc. Hay đối với học sinh ở các khối lớp 8, lớp 9 thì đây là lứa

tuổi có nhiều thay đổi về đặc điểm tâm lý, sinh lý. Không ít các em nhất là các học sinh nữ bắt đầu có sự e ngại, chất giọng cũng có sự thay đổi, có em đã thể hiện giọng điệu của người lớn, sự hồn nhiên của trẻ em đã có sự giảm sút. Một số em đã tỏ ra không thích hay còn e ngại khi trình bày một bài hát trước tập thể lớp hay những buổi sinh hoạt tập thể cả trường. Vì vậy, việc tạo cho học sinh có được hứng thú trong học tập là một điều hết sức cần thiết.

3.3. Thực trạng nghiên cứu

Qua thời gian giảng dạy tại trường tôi đang công tác, tôi đã tìm hiểu khả năng học tập bộ môn Âm nhạc của học sinh khối lớp 6, 7, 8, 9 bằng việc quan sát thực tế các giờ học tôi nhận thấy việc tiếp thu các kiến thức Âm nhạc và sự yêu thích học tập bộ môn chỉ rơi vào một số em được coi là có năng khiếu, còn lại các em khác chỉ học theo bản năng phải học nên ít có sự sáng tạo trong vận dụng kiến thức. Được nhà trường trang bị cơ sở vật chất đầy đủ và có phòng học riêng nên các em đã được học 1 số các cách gõ đệm như: Gõ đệm theo nhịp, gõ đệm theo phách, gõ đệm theo tiết tấu với các dụng cụ thanh phách, song loan...

II. CHƯƠNG 2

ỨNG DỤNG GỖ ĐỆM, VẬN ĐỘNG CƠ THỂ THEO NHỊP ĐIỀU VÀO CÁC BÀI HÁT TRONG CHƯƠNG TRÌNH ÂM NHẠC LỚP 7

1. Một số nhạc cụ gõ đệm

- **Trống nhỏ:** Loại trống thông dụng, gồm trống đi kèm dùi gõ. Trống có đường kính từ 18 cm-20 cm, chiều cao 75mm. Trống nhỏ mang lại âm thanh phù hợp cho nhiều thể loại Âm nhạc, nhất là Âm nhạc dân gian, Việt Nam cổ truyền.
- **Thanh phách gỗ:** Nhạc khí tự thân vang, xuất hiện trong nhiều thể loại ca, múa nhạc ở khắp các nước trên thế giới từ rất lâu đời. Nhiệm vụ của phách là giữ nhịp cho dàn nhạc, người hát hoặc múa. Nhịp của phách đơn giản trong cái lương, nhưng phức tạp và biến tấu trong những dàn nhạc sân khấu.
- **Tambourine:** Tambourine hay còn gọi là trống lắc tay phù hợp cho dàn nhạc cụ nghi lễ và thiết bị đoàn đội tại trường học
- **Chuông – Handbells:** Nhạc cụ thông dụng, có 8 quả chuông (cao độ tương ứng Đô, Rê, Mi, Pha, Son, La, Si, Đô) được làm từ kim loại, có tay cầm dùng để lắc
- **Lục lạc – Maracas:** Gồm hai bầu rỗng bằng nhựa hoặc gỗ, có tay cầm, bên trong đựng những hạt đậu hoặc viên đá nhỏ
- **Xylophone và Metallophone:** Nhạc cụ gồm những thanh kim loại hoặc gỗ (loại có 15 thanh) được gắn với nhau vào giá đỡ, có hai dùi gõ. Âm thanh được tạo ra từ 2 loại nhạc cụ này có tiếng vang vọng, thánh thót và trong trẻo, tươi sáng.
- **Woodblock:** Nhạc cụ thông dụng, gồm ống gỗ được gắn với tay cầm và dùi gõ. Ống gỗ có một phần tạo ra âm thanh thấp, một phần tạo ra âm thanh cao
- **Triangle – Kẽng tam giác:** Nhạc cụ này gồm một thanh kim loại uốn thành hình tam giác, trong đó có một góc không liền. Chiều dài của mỗi cạnh của tam giác này là 20 cm. Nó được treo bởi một sợi dây. Kẽng tam giác phát

ra âm thanh bằng cách dùng một thanh kim loại khác thẳng gõ vào các thành của nhạc cụ.

2. Một số mẫu động tác vận động cơ thể cơ bản

Động tác vận động cơ thể theo nhịp điệu dựa trên âm thanh được tạo ra từ 5 động tác cơ bản trên cơ thể theo thứ tự sau:

- Búng ngón tay (bao gồm tay trái , tay phải hoặc cả hai), âm thanh phát ra bởi tác động của các ngón tay khi chụm vào nhau, búng và tạo ra âm thanh.

- Vỗ ngực âm thanh phát ra bởi tác động của lòng bàn tay vào vùng ngực trái và phải tạo ra âm thanh.

- Vỗ tay âm thanh phát ra bởi sự tác động của hai tay chạm vào lòng bàn tay để tạo ra âm thanh.

- Vỗ đùi (bao gồm chân trái , chân phải hoặc cả hai), âm thanh phát ra bởi sự tác động một lực từ tay vào vùng đầu gối ở chân và tạo ra âm thanh.

- Dậm chân (bao gồm chân trái , chân phải hoặc cả hai), âm thanh phát ra bởi sự tác động một lực từ chân vào nguồn phát ra âm thanh (mặt sàn gỗ, mặt sàn gạch), tạo ra những sự cộng hưởng âm thanh khác nhau.

- Ngoài ra, còn có các động tác tạo ra âm thanh khác như: chà xát lòng bàn tay, vỗ miệng...

Đối với học sinh bắt đầu làm quen với vận động cơ thể theo nhịp điệu, chỉ có thể mô phỏng lại các động tác cơ bản sau khi giáo viên làm mẫu, tiếp đó sẽ nhìn hình ảnh minh họa để thực hiện và phát triển những nhóm tiết tấu đơn giản. Khi học sinh đã làm quen với việc mô phỏng các động tác, giáo viên sẽ hướng dẫn học sinh về hệ thống kí hiệu các động tác được viết trên

khuông nhạc. Đồng thời hướng dẫn học sinh tập luyện tiết tấu với các bài tập đơn giản dựa trên những kí hiệu đó.

3. Các mẫu âm hình tiết tấu ứng dụng gõ đệm, động tác vận động cơ thể theo nhịp điệu

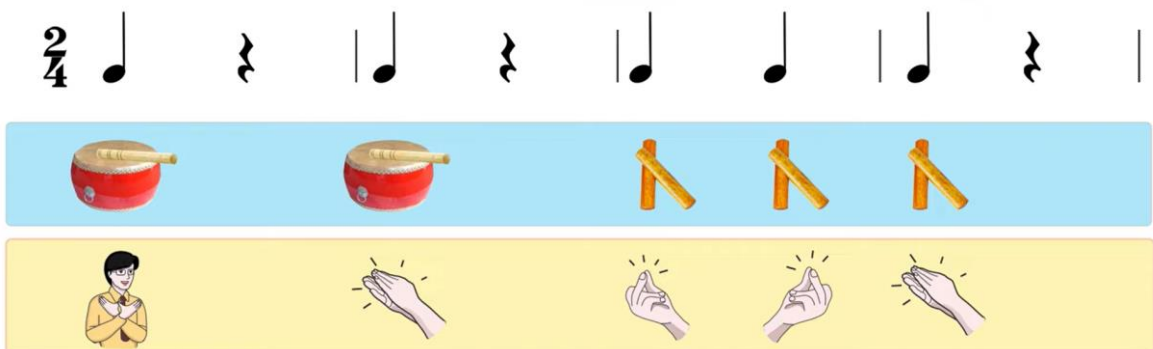
Dưới đây là một số mẫu tiết tấu giúp học sinh bước đầu thực hành các động tác vận động cơ thể theo nhịp điệu, gõ đệm. Tùy theo tính chất, số chỉ nhịp của bài hát hay tập đọc nhạc giáo viên có thể lựa chọn mẫu bài tập vận động cơ thể, động tác phù hợp với bài học.

2.1. Một số mẫu âm hình tiết tấu, gõ đệm vận động cơ thể theo nhịp $\frac{2}{4}$

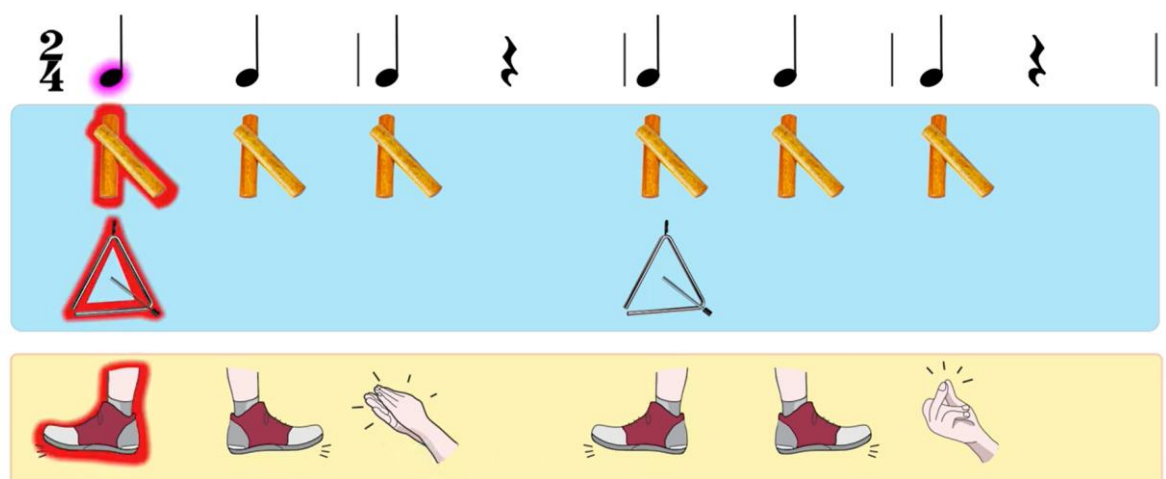
* Mẫu 1:

* Mẫu 2:

* Mẫu 3:

*** Mẫu 4:**

**Thể hiện tiết tấu
bằng các động tác gõ, vỗ,... trên mặt bàn**

*** Mẫu 5:**

2/4

♩ ♩ | ♩ ♪ | ♩ ♩ | ♩ ♪ |

Drum Drum Drum Drum Drum

Triangle Triangle

Hand Hand Hand Hand Hand Hand

Hand Hand Hand Hand Hand Hand

2.2. Một số mẫu âm hình tiết tấu, gõ đệm vận động cơ thể theo nhịp

*** Mẫu 6:**

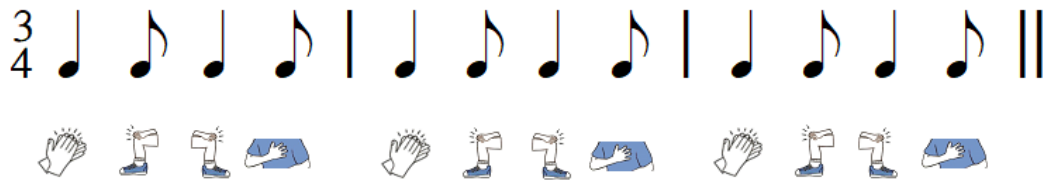
[illegible]

*** Mẫu 7:**

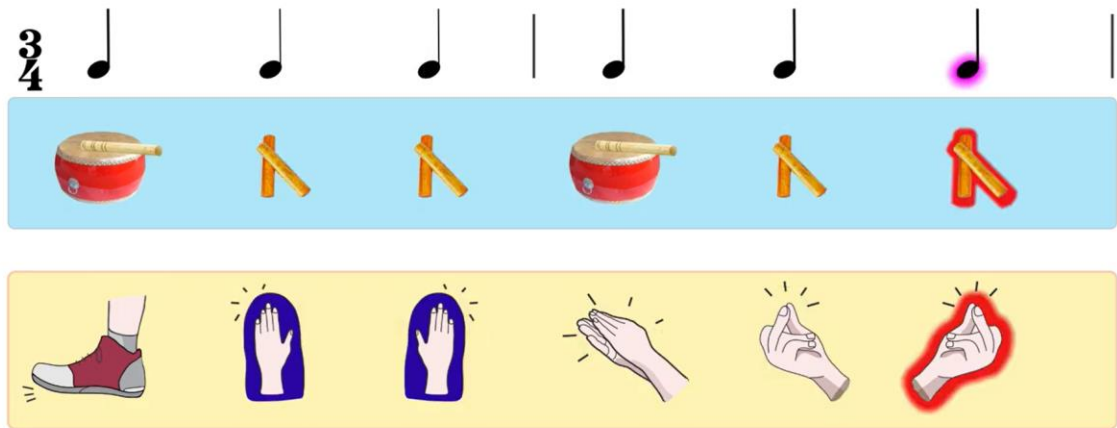
3
4

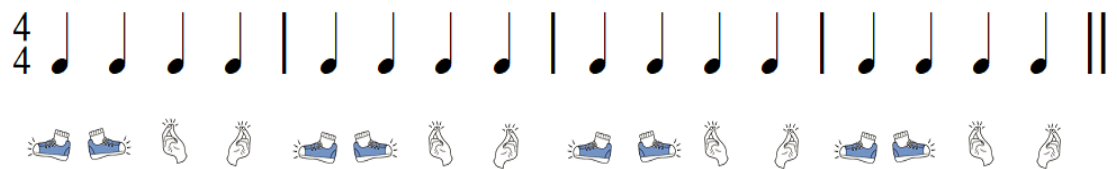
* Mẫu 8:

* Mẫu 9:

2.3. Một số mẫu âm hình tiết tấu, gõ đệm vận động cơ thể theo nhịp $\frac{4}{4}$

* Mẫu 10:

* Mẫu 11:

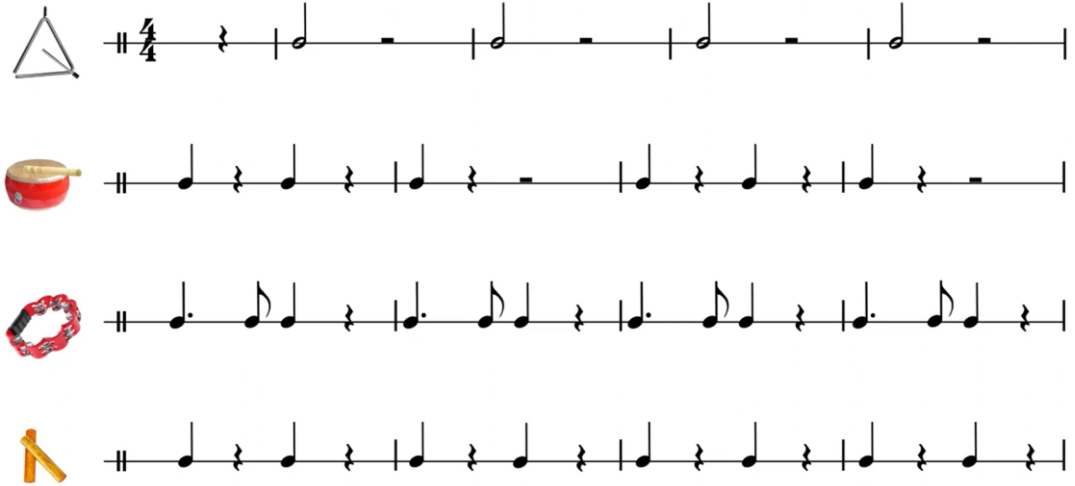

* Mẫu 12:

* Mẫu 13:

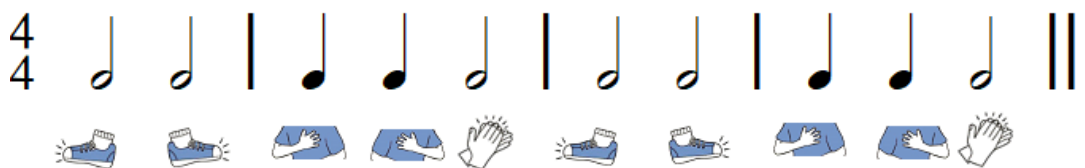
THỂ HIỆN TIẾT TẤU BẰNG NHẠC CỤ GỖ

* Mẫu 14:

* Mẫu 15:

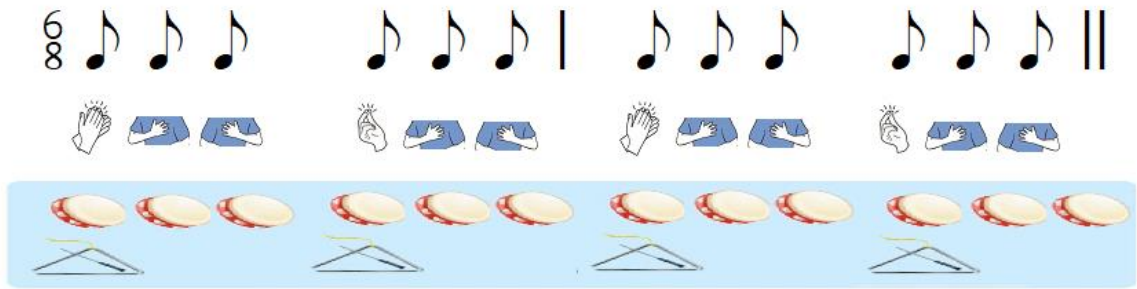

2.4. Một số mẫu âm hình tiết tấu, gõ đệm vận động cơ thể theo nhịp $\frac{6}{8}$

* Mẫu 16:

*** Mẫu 18:**

*** Mẫu 19:**

3. Ứng dụng động tác gõ đệm, vận động cơ thể theo nhịp điệu vào các bài hát trong chương trình Âm nhạc lớp 7

Dựa vào kế hoạch giảng dạy và đặc thù bộ môn, tôi xây dựng quy trình luyện tập học hát kết hợp vận động cơ thể theo nhịp điệu gồm 6 bước cơ bản sau:

Bước 1: Tập hát đúng giai điệu và thuộc lời bài hát

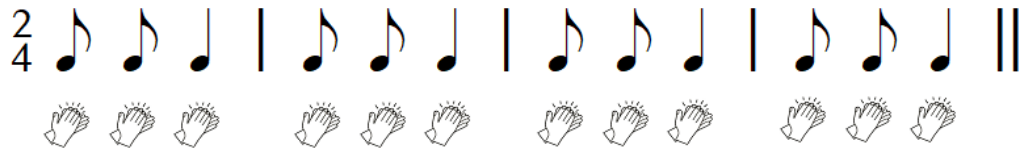
Bước này, giáo thực hiện dạy ở tiết thứ 1 trong bài và theo quy trình dạy hát bao gồm: nghe hát mẫu, giới thiệu bài hát, tìm hiểu về bài hát, khởi động giọng, tập hát từng câu, hát cả bài, củng cố và kiểm tra.

Trong quy trình dạy hát lại có 7 bước, 3 bước cuối không được thay đổi trình tự là tập hát từng câu, hát cả bài và củng cố kiểm tra. Tuy nhiên, 4 bước đầu là giới thiệu bài hát, tìm hiểu về bài hát, nghe hát mẫu và khởi động giọng, giáo viên có thể thay đổi một cách linh hoạt sao cho tạo được hứng thú học tập của học sinh.

Bước 2: Tập vỗ tay theo âm hình tiết tấu của mẫu vận động cơ thể theo nhịp điệu phù hợp với bài.

Từ bước thứ 2 trở đi, giáo viên thường thực hiện dạy ở tiết thứ 2 hoặc 3 trong bài (Phần ôn tập bài hát). Dựa vào tính chất bài hát, số chỉ nhịp, tốc độ của bài hát để giáo viên xây dựng, lựa chọn âm hình tiết tấu mẫu vận động cơ thể theo nhịp điệu phù hợp với bài. Giáo viên hướng dẫn học sinh gõ tiết tấu bằng tay hoặc dụng cụ gõ đệm phù hợp.

Ví dụ:

Bước 3: Tập thực hành mẫu vận động cơ thể theo nhịp điệu đã lựa chọn.

Sau khi học sinh đã vỗ đúng âm hình tiết tấu, giáo viên hướng dẫn học sinh cách thực hành mẫu gõ đệm, vận động cơ thể theo nhịp điệu. Ở bước này, tùy theo mức độ khó của mẫu vận động mà giáo viên có thể lựa chọn việc thị phạm trước yêu cầu học sinh thực hành sau hoặc học sinh tự thực hành thông qua việc lựa chọn kiểu mẫu gõ đệm, vận động.

Ví dụ:

Bước 4: Xác định ca từ ứng với từng động tác gõ đệm, vận động cơ thể và đánh dấu vào các ca từ gõ đệm tương ứng.

Giáo viên thực hiện xác định mẫu trên bảng phụ hoặc trình chiếu bằng hình ảnh. Giáo viên có thể cho học sinh tự xác định động tác hoặc chuẩn bị trước.

Bước 5: Gõ đệm, vận động cơ thể theo nhịp điệu ghép với lời bài hát

Với bước này, giáo viên nên hát và vận động mẫu 1-2 câu hát sau đó để học sinh tự thực hành. Giáo viên sử dụng bảng phụ hoặc trình chiếu bản nhạc đã đánh dấu các động tác để học sinh có thể dựa vào đó mà thực hành vận động cơ thể.

Bước 6: Hát kết hợp vận động cơ thể theo nhịp điệu hoàn chỉnh bài.

Ở bước này, giáo viên nghe và quan sát học sinh hoàn thiện cả bài sau đó chỉnh sửa những lỗi sai của học sinh. Sau khi cả lớp đã thực hiện tốt giáo viên cho học sinh thực hiện theo nhóm hoặc cá nhân.

4. Vận dụng động tác gõ đệm, vận động cơ thể theo nhịp điệu vào một số bài hát trong sách giáo khoa Âm nhạc 7 (Kết nối tri thức và cuộc sống)

- Bài hát Vì cuộc sống tươi đẹp – SGK Âm nhạc 7 (*Kết nối tri thức và cuộc sống*)

Sử dụng âm hình vận động cơ thể theo nhịp điệu (Động tác: Dậm chân, vỗ đùi, vỗ tay)

Âm hình 1

Âm hình 2

Vì cuộc sống tươi đẹp

Nhạc: Bùi Anh Tú

Lời thơ: Nguyễn Trọng Hoàn

Sôi nổi – Rộn ràng

Cùng nhau ta hát tha thiết muôn lời ca thơ. Từ thành phố đến khắp miền rừng xa. Hàng cây xanh thắm thơm Tùng lời thầy cô nắng ước mơ tuổi thơ. Từ làng quê ra bao la biển lớn. Dòng sông con suối cho ngát muôn loài đất không cần hoa khô. Những dòng kênh nhỏ, êm nuôi đêm trời hiền hòa. Cho hôm nay cho ngày mai. Vì cuộc sống bao ước mơ tươi đẹp. Hãy giữ lấy những màu xanh. Giữ nguồn nước sạch, giữ đẹp xanh môi trường

- Bài hát Nhớ ơn thầy cô – SGK Âm nhạc 7 (Kết nối tri thức và cuộc sống)

Sử dụng âm hình gõ đệm (nhạc cụ gõ: Trống nhỏ)

Âm hình 1

Về lại trường xưa với bao kỉ niệm. Bóng dáng cô thầy vẫn vương không rời. Một thời tuổi thơ trôi theo cánh phượng.

Âm hình 2

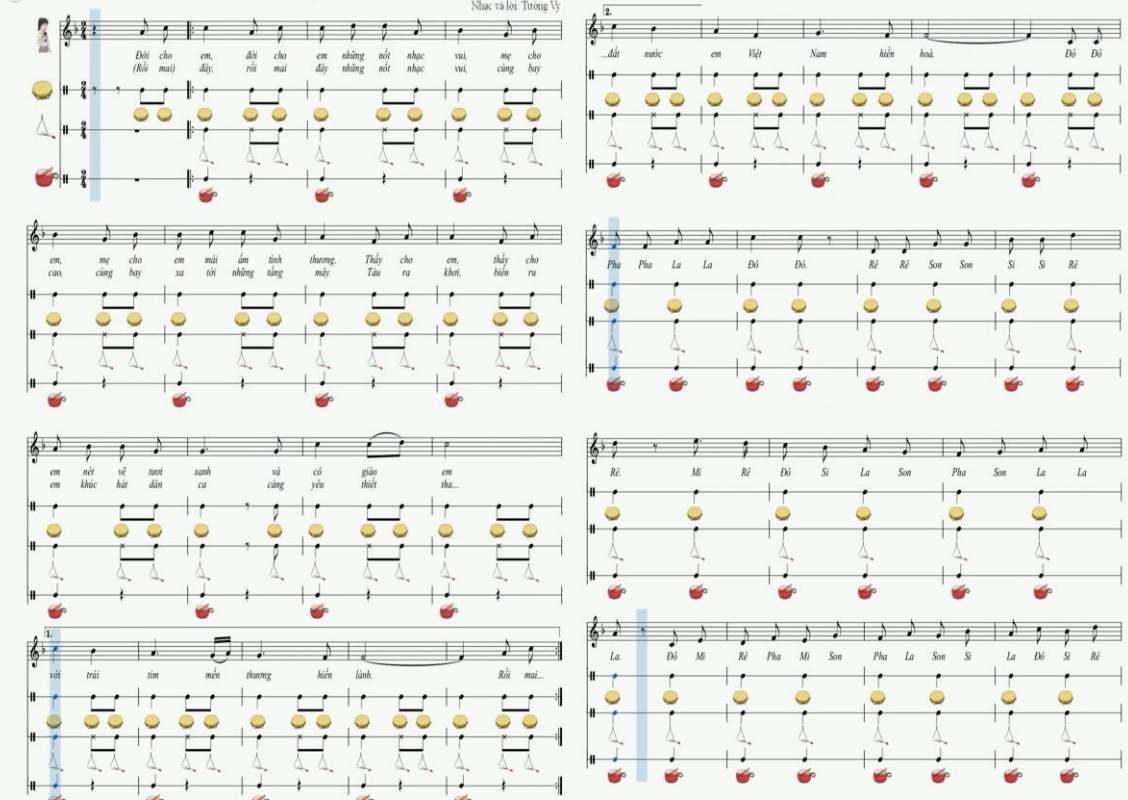
Bây giờ Con về. Con Thăm về. Thăm ngôi trường xưa Ôi sân trường xưa giờ một già hơn trước. Con Cô tìm thấy. Cô Đâu thầy rồi.

- Bài hát Đòi cho em những nốt nhạc vui – SGK Âm nhạc 7 (*Kết nối tri thức và cuộc sống*)

Sử dụng âm hình gõ đệm (Nhạc cụ gõ: Trống nhỏ, kèn tam giác, Tambourine)

Âm hình 1 Đòi cho em ... Việt Nam hiện hoà.	Âm hình 2 Đô Đô Pha Pha ... Ré Đô Pha Pha.
	
	
	
	

Đòi cho em những nốt nhạc vui Nhạc và lời: Trương Vỹ

The musical score is presented in two systems. The first system contains the first two lines of the song, and the second system contains the next two lines. Each line of the score includes a melody line with lyrics and a guitar accompaniment line with chords. The lyrics are: "Đòi cho em, đòi cho em, đòi cho em những nốt nhạc vui, mẹ cho em, cao, mẹ cùng bay em mãi mãi những tình yêu thương. Thấy tàu ra khơi, thấy biển ru em nét khúc vẽ trời xanh cả vùng có yêu giúp thiết em tha... với trái tim mến thương hiện lành. Rồi mai..."

- Bài hát Mưa hè – SGK Âm nhạc 7 (*Kết nối tri thức và cuộc sống*)

Sử dụng âm hình gõ đệm (Nhạc cụ gõ: Trống nhỏ, keng tam giác)

Mưa hè

(Hát kết hợp nhạc cụ gõ đệm)

Nhạc và lời: Lê Quốc Thắng

Tình cảm – Trữ trung

Mưa nhẹ nhàng chợt về trên phố em. Mưa hiền hòa một chiều qua sân trường em.

Mùa hè lắng tiếng hát của tuổi thơ, bên những hàng cây xanh theo tháng năm.

Phố trẻ lại vì chiều nay có mưa. Khắp lối về phương hồng vui trong thơ ngày.

Mùa hè đến hát trong niềm yêu thương. Để nụ cười vẫn nở theo em từng ngày.

Cơn mưa hè về cùng những nhớ mong. Cơn mưa hè đợi chờ trong thiết tha.

Mưa trở lại cùng niềm vui đã xa. Cơn mưa về gọi em ngân vang khúc nhạc. ...nhạc.

C. KẾT LUẬN - KHUYẾN NGHỊ

I. KẾT LUẬN:

Âm nhạc trong chương trình Trung học cơ sở nhằm mục đích giáo dục thẩm mỹ, nâng cao đời sống tinh thần cho lớp trẻ nên đã thu hút được sự chú ý của nhà trường, của học sinh.

Để dạy tốt các môn học nói chung và môn Âm nhạc nói riêng đòi hỏi người giáo viên phải có chuyên môn vững vàng và phải có sự đổi mới toàn diện trong quan niệm về môn học, đổi mới nội dung, phương pháp, phương tiện dạy học, việc kiểm tra đánh giá nhằm phát huy tích chủ động và năng lực sáng tạo của học sinh.

Dựa trên những đặc điểm và khả năng thực hành Âm nhạc của học sinh 3 lớp 7A, 7B, 7C tôi đã tiến hành khảo sát trước và sau khi thực hiện việc ứng dụng gõ đệm, vận động cơ thể theo nhịp điệu trong hoạt động dạy học Âm nhạc. Tổng hợp kết quả cho thấy, sau khi tiến hành thực nghiệm số lượng các em yêu thích, hào hứng học môn Âm nhạc tăng lên và việc thực hành ứng gõ đệm, vận động cơ thể theo nhịp điệu vào các bài hát được các em yêu thích hơn rất nhiều so với việc thực hành biểu diễn như trước đây. Kết quả đó được thể hiện qua bảng thực nghiệm và đối chứng.

Thái độ của các em với việc học bộ môn Âm nhạc	Rất thích		Bình thường		Không thích	
	SL	TL	SL	TL	SL	TL
Trước khi tiến hành thực nghiệm	55	73,3 %	20	26,7 %	0	0 %
Sau khi tiến hành thực nghiệm	70	93,3 %	5	6,7 %	0	0 %

	Rất thích		Bình thường		Không thích	
	SL	TL	SL	TL	SL	TL
Thái độ của các em với việc thực hành biểu diễn	29	38,7 %	41	54,6 %	5	6,7 %
Thái độ học sinh với việc thực hành hát kết hợp gõ đệm, vận động cơ thể theo nhịp điệu	69	92 %	6	8 %	0	0 %

Thông qua nghiên cứu các vấn đề lí luận và thực tiễn giảng dạy bộ môn Âm nhạc ở trường Trung học cơ sở tôi đang công tác, tôi nhận thấy việc ứng dụng gõ đệm, vận động cơ thể theo nhịp điệu trong hoạt động dạy học Âm nhạc là rất cần thiết và hiệu quả với phương pháp này, học sinh có thể tiếp cận với Âm nhạc một cách trực tiếp, đơn giản và tự nhiên. Bên cạnh đó, phương thức Âm nhạc này còn giúp học sinh phát triển trí não, hệ thần kinh và khả năng tư duy. Việc vận dụng gõ đệm, vận động cơ thể theo nhịp điệu trong giáo dục Âm nhạc có thể phát triển năng lực cảm thụ và vận động Âm nhạc cho học sinh, mang lại ý nghĩa quan trọng trong việc hình thành những năng lực cần thiết để thể hiện Âm nhạc như cảm thụ và hiểu biết Âm nhạc, ứng dụng và sáng tạo Âm nhạc. Qua đó, hình thành và phát triển các phẩm chất Âm nhạc nổi bật, nhằm định hướng phát triển rèn luyện bộ môn nghệ thuật này, đồng thời giáo dục và rèn luyện nhân cách cho học sinh.

Đối với chương trình giáo dục xây dựng theo định hướng phát triển năng lực, hoạt động dạy học nói chung và hoạt động dạy học Âm nhạc nói riêng đã chuyển sang một bước tiếp cận mới về nội dung, phương pháp và đánh giá. Học sinh không còn học Âm nhạc một cách thụ động, mà thông qua hoạt động dạy học của giáo viên, giúp học sinh trải nghiệm và khám phá năng lực của bản thân bằng Âm nhạc.

II. KHUYẾN NGHỊ

Để nâng cao chất lượng học tập bộ môn Âm nhạc cho học sinh THCS, để áp dụng được gõ đệm, vận động cơ thể theo nhịp điệu vào các bài dạy tôi xin có một số ý kiến đề xuất như sau:

- Kính mong Ban Giám hiệu nhà trường tiếp tục bổ sung đồ dùng học tập, đồ dùng giảng dạy của bộ môn. Phòng học Âm nhạc cần được thiết đúng tiêu chuẩn cách âm, bàn ghế thiết kế gọn, có bức diễn sân khấu cho học sinh và có thêm các loại nhạc cụ có chức năng hiện đại để các giờ học Âm nhạc đạt hiệu quả cao đáp ứng nhu cầu học tập và năng lực thực hành của học sinh, phù hợp với sự phát triển của xã hội. Nhà trường tăng cường chỉ đạo công tác phong trào văn hoá văn nghệ, tạo cơ hội để các em có thêm điều kiện giao lưu, học hỏi thể hiện mình trong lĩnh vực nghệ thuật.

- Nhà trường cùng ban phụ huynh thường xuyên động viên, khích lệ học sinh trong học tập các bộ môn năng khiếu, đặc biệt là những em có khả năng nổi trội.

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi, cam kết sáng kiến trên không sao chép hoặc vi phạm bản quyền. Nếu sai tôi hoàn toàn chịu trách nhiệm.

Quảng An, ngày 16 tháng 04 năm 2023

Người viết

Nguyễn Thu Thúy

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Nguyễn Văn Cường (2014), *Lý luận dạy học hiện đại*, Nxb Đại học Sư phạm, Hà Nội.
2. Hoàng Long, Hoàng Lân (2010), *Phương pháp dạy học âm nhạc*, Nxb Đại học Sư phạm, Hà Nội.
3. Nguyễn Đăng Bửu (2019), *Bộ gõ cơ thể từ khái niệm đến ứng dụng trong Giáo dục Âm nhạc*, Nxb Giáo dục Việt Nam
4. Hoàng Long, Đỗ Thị Minh Chính (2022), *Âm nhạc 7*, Nxb Giáo dục Việt Nam.
5. Nhiều tác giả (2010), *Hướng dẫn thực hiện chuẩn kiến thức, kỹ năng môn âm nhạc trung học cơ sở*, Nxb Giáo dục Việt Nam, Hà Nội.
6. Lê Anh Tuấn (2007), *Phương pháp dạy học âm nhạc ở trường Tiểu học và Trung học cơ sở*, Nxb Đại học Sư phạm, Hà Nội
7. Lê Anh Tuấn (2012), *Một số định hướng xây dựng chương trình giáo dục phổ thông môn âm nhạc sau năm 2015*, Kỷ yếu hội thảo khoa học, Cao đẳng Sư phạm Trung ương, Hà Nội.
8. Chương trình tổng thể Chương trình giáo dục phổ thông 2018